

Kunstmatige moerassen door watervogels gewaardeerd

A.J. Zwijnenberg

Toen zich in de jaren dertig een groot aantal nieuwe kolonisten langs de oevers van de Murray River in Victoria (Australië) vestigde en daar met niet te stuiten enthousiasme begon met het droogleggen en ontginnen van grote moerasgebieden, had dit een desastreuze uitwerking op de flora en fauna. Vooral veel soorten vogels vertrokken voorgoed naar streken, die beter aan hun biotoop-eisen beantwoordden. Door het graven van kanalen en sloten, het aanleggen van dijken en het wegpompen van het water ontstonden er uitgebreide graslandgebieden en vruchtbare akkers, een ontwikkeling die overigens wel te voorzien was geweest omdat het merendeel van de Europese immigranten in hun vroegere vaderland ook boer was. Hetzelfde geschiedde langs de Goulburn River, een andere rivier in Victoria, die in de buurt van Echuca in de Murray uitmondt. Ook hier ging een moerassig gebied van vele duizenden ha verloren.

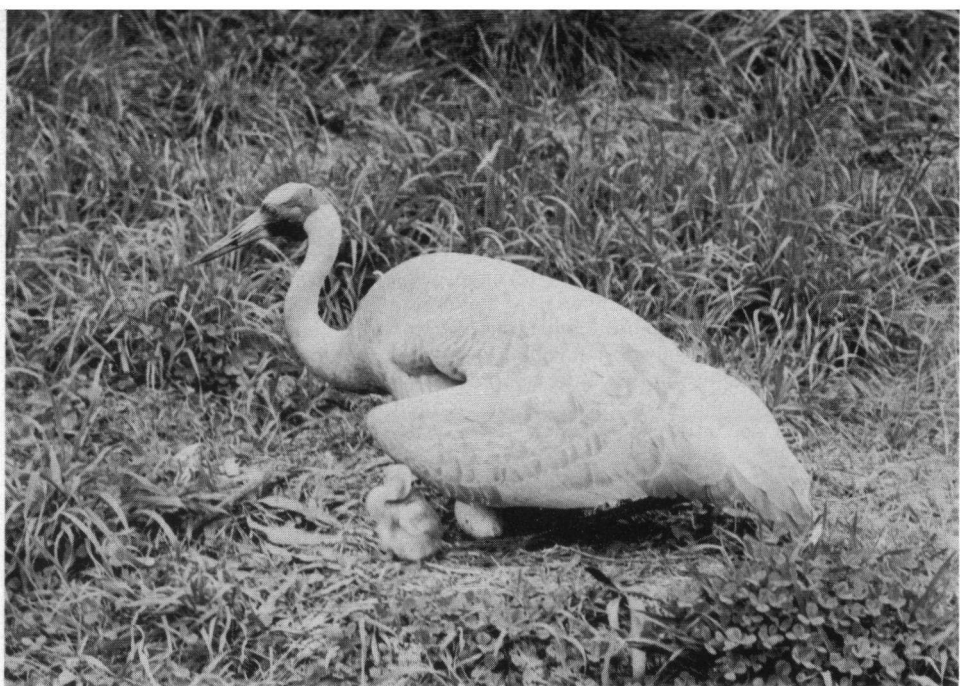
In 1967 verwierf de 'Victorian Division of Wildlife and Fisheries', een instelling die zich onder meer bezighoudt met natuurbehoud en -beheer, een grote strook land langs de Murray en in 1969 ontstonden de eerste plannen om daar een kunstmatig moeras aan te leggen. De inrichting daarvan zou zoveel mogelijk in overeenstemming moeten zijn met de vroegere moerasgebieden, die om de 3-5 jaar onderliepen. Het 'Kanyapella Basin', op een steenworp afstand van Echuca (naar Australische begrippen dan wel te verstaan) en met een oppervlakte van 8 km², werd hiervoor bestemd, maar het duurde toch nog tot 1975 voordat met de werkzaamheden begonnen konden worden. Men splitste het gebied in 5 ongelijke delen op, variërende in grootte van 86 tot 200 ha en omzoomde die met aarden wallen. In elk van deze kunstmatige moerassen kan men de waterstand regelen. In 1977 werd het eerste bassin met water gevuld en binnen enkele weken reeds keerden er een aantal watervogelsoorten terug. Viel er voor die tijd daar weinig vogelleven te bespeuren -

alleen de luidruchtige Geelkuifkakatoe vormde er een algemene verschijning - na dien veranderde dit bij wijze van spreken zinderogen. Zo'n 130 soorten vogels, waaronder 50 typische watervogels, zijn er sedertdien waargenomen. Waarschijnlijk zouden enkele daarvan ook zonder de aanleg van de moerassen wel eens in het gebied opgedoken zijn, het merendeel werd echter door deze kunstmatige waterpartijen aangetrokken. Ook diverse waterplanten tierden (en tieren) er welig, wat een gevolg is van de aanvoer van voedselrijk water vanaf de vruchtbare landbouwgebieden in de omgeving. In elk van de 5 moerassen werden kleine en grote eilanden aangelegd en de vogels maken daar gebruik van om te rusten, om al dan niet naar voedsel te zoeken (afhankelijk van de soort) en sedert kort ook om te broeden.

De moerassen staan niet permanent vol water. Vooral de daar groeiende gombomen (geslacht Eucalyptus), maar ook andere soorten bomen en struiken, alsmede diverse kleinere planten, vereisen na een vochtige periode

Het kunstmatige moeras
'Kanyapella Basin'.

Brolga (of Australische Kraanvogel) met jong.

Foto: Australian News and Information Bureau.

ook een tijdje droogte. Daarom zet men regelmatig enkele van de moerassen voor langere of kortere tijd droog, maar nooit staan ze allemaal tegelijk zonder water.

Watervogels vinden er dus altijd een gebied, dat aan hun natuurlijke verlangens tegemoetkomt en zij behoeven dus niet meer van woonplaats te verwisselen, zoals in het verleden het geval is geweest.

Behalve voor veel (water-)vogelsoorten, vormt het nieuwe water- en plantenrijke gebied ook het domein voor veel andere (teruggekeerde) diersoorten, zoals voor allerlei soorten kangeroes en andere buideldieren, voor schildpadden, slangen, insecten en zelfs de koala komt er weer voor. Laatstgenoemde diersoort, het bekendste buideldier van Australië, ook wel buidelbeer genoemd, is er echter door de mens naar toe gebracht en op een aantal aangelegde eilanden uitgezet. Hij heeft het er best naar zijn zin en begint, zij het langzaam, in aantal toe te nemen.

Veel vogelsoorten hebben daar aan de Murray zo'n uitstekend biotoop aangetroffen, dat zij er voor de instandhouding van de soort zijn gaan zorgen. De eerste die er broedden, waren de eenden. Diverse andere watervogels volgden spoedig, zoals meerkoet, reiger en ibis. Ten slotte verscheen de statige Brolga, een kraanvogel endemisch voor Australië, waarvan de urenlange balts een ballet van ongekende schoonheid vormt.

Nu dit gebied enkele jaren in 'vol bedrijf' is en de eerste resultaten hoopgevend zijn, verwacht men dat in de toekomst een algemeen herstel van flora en fauna in deze noordelijke

streek van Victoria zal plaatsvinden. Vooral het aantal soorten watervogels zal zich naar verwachting van de ornithologen, die het project begeleiden, sterk uitbreiden. Dit is dus een voorbeeld van ingrijpen door de mens in de natuur, welke nu blijkbaar eens een gunstige uitwerking op plant en dier heeft.

■ A.J. Zwijnenberg, Borneostraat 23, 3131 JC Vlaardingen.

Nieuw periodiek van ministerie van Landbouw en Visserij

In februari 1985 is het eerste nummer van 'Platform' verschenen, een periodiek over actuele beleidszaken van het ministerie van Landbouw en Visserij. Dit blad zal voorlopig maandelijks verschijnen en wil de lezer over allerlei vraagpunten informeren. Daarbij zal niet alleen de stem van dit departement klinken. Ook anderen komen aan het woord. Zo kan de lezer zich (mede) een oordeel vormen over achtergronden van en beweegredenen voor beleidskeuzes en eventueel verschillende of tegengestelde opinies toetsen.

Sommige onderwerpen zullen wat uitgebreider behandeld worden aan de hand van thema-nummers.

Het wordt verspreid onder opinie-leiders en -verbreiders. In de hoop dat een en ander bijdraagt tot een helderder inzicht in de verschillende problematieken waarmee het ministerie van Landbouw en Visserij te maken heeft.

Het redactie-adres van 'Platform' is Directie Voorlichting en Externe Betrekkingen van het ministerie van Landbouw en Visserij, kamer 7103, Theo Vossen, postbus 20 401, 2500 EK 's-Gravenhage, 070 - 792 059.